

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 237/2024-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditsa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Koutunom, Šoltésovej 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/62/2022 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/62/2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Martin **prikazuje** v konaní sp. zn. 1T/62/2022 konať bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **10 000 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Martin **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Martin **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 15. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/62/2022.

2. Zo zistení ústavného súdu vyplývajúcich z uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 74/2024-9 z 20. februára 2024 vyplýva, že sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. decembra 2023 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresnej prokuratúry Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 1070/06 a postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13T/126/2012. Sťažovateľ zároveň navrhol, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 60 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

3. Z ústavnej sťažnosti vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2985/2023 (IV. ÚS 74/2024; rovnako tak aj z ústavnej sťažnosti vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 728/2024) vyplynulo, že sťažovateľovi bolo 12. marca 2004 vznesené obvinenie uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline, úradu justičnej a kriminálnej polície pre spáchanie trestného činu v bode 1 – podvodu podľa § 250 ods. 1, 4, zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) účinného do 31. augusta 1999 a v bode 2 – pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Dňa 27. apríla 2007 sa mohol sťažovateľ v súlade s § 208 ods. 1 Trestného poriadku oboznámiť s výsledkami vyšetrovania a následne 18. júna 2007 podala okresná prokuratúra na sťažovateľa a na [REDAKOVANÉ] (pre pomoc pri spáchaní trestného činu podvodu, pozn.) obžalobu na okresnom súde. Konanie na okresnom súde bolo vedené pod sp. zn. 13T/126/2012. Dňa 9. novembra 2022 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom predseda senátu podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku rozhodol o vylúčení sťažovateľa zo spoločného konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 13T/126/2012 na konanie samostatné vedené pod sp. zn. 1T/62/2022.

4. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 74/2024-9 z 20. februára 2024 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti postupu okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 1070/06 ako zjavne neopodstatnenú. Tento svoj názor ústavný súd odôvodnil tým, že „Zo samotného skutkového stavu uvedeného sťažovateľom vyplýva, že obžaloba na neho bola podaná približne tri roky od vznesenia obvinenia. Bez ohľadu na to, že obdobie troch rokov prípravného konania samo osebe nemusí predstavovať neprimeranú dĺžku, ústavný súd konštatuje, že ak bola podaná obžaloba, prípravné konanie sa skončilo, a teda nemôže pretrvávajúť právna neistota sťažovateľa týkajúca sa toho, či dozorujúci prokurátor podá na neho obžalobu. V trestnom konaní sa navyše prokurátor po podaní obžaloby stáva stranou v súdnom konaní, a preto nemôže naďalej niesť zodpovednosť za to, ak konajúci súd postupuje vo veci s prietahmi, neefektívne alebo je nečinný.“.

5. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 74/2024-9 z 20. februára 2024 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13T/126/2012 z dôvodu jej podania proti postupu okresného

súdu v právoplatne skončenom konaní, keď trestná vec sťažovateľa pokračovala, ale pod inou spisovou značkou 1T/62/2022. Teda v čase podania ústavnej sťažnosti bolo trestné konanie vedené proti sťažovateľovi pod inou spisovou značkou, než namietal v petite podanej ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ na podklade záverov vyplývajúcich z uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 74/2024-9 z 20. februára 2024 vo vzťahu k postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13T/126/2012 pristúpil k opätovnému podaniu ústavnej sťažnosti, ktorá bola ústavnému súdu doručená 15. marca 2024 a v ktorej uviedol aktuálnu spisovú značku konania okresného súdu vedeného proti svojej osobe, a to sp. zn. 1T/62/2022.

6. Sťažovateľ v pomerne stručnej argumentácii k postupu okresného súdu v napadnutom konaní uviedol, že *„bol uznesením vyšetrovateľa obvinený dňa 12.03.2004. Obžaloba bola... podaná dňa 18.06.2007. Verejné zasadnutie na Okresnom súde Martin bolo stanovené na deň 11.10.2022. Následne bolo na deň 09.11.2022 stanovené hlavné pojednávanie na ktorom bolo rozhodnuté, že sa vec sťažovateľa vylučuje na samostatné konanie, ktoré bude vedené pod sp.zn. 1T/62/2022. Trestné konanie od vznesenia obvinenia trvá dvadsať rokov.“*. V nadväznosti na dĺžku napadnutého konania, vychádzajúc z judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, *«je toho názoru, že sa v prejednávanej trestnej veci nejedná o skutkovo a právne náročnú vec. Sťažovateľ bol pre očtk dosiahnuteľný, tak aj pre súd, nevyhýbal a ani sa nevyhýba sa trestnému konaniu a neprispel k neprimeranej dĺžke trestného konania. Trestné stíhanie, ktoré je vedené od vznesenia obvinenia dvadsať rokov po celý čas v sťažovateľovi vyvoláva denne nepríjemné pocity - stres, spojený s úzkosťou a obavou o ďalší osud v súvislosti s trestným konaním. V priebehu rokov sťažovateľ niekoľkokrát nebol prijatý do zamestnania, nakoľko v širokom okolí je „verejným“ tajomstvom, že je proti nemu vedené trestné konanie. Sťažovateľ sa skoro denne potýka s otázkami, ktoré súvisia s trestným konaním, ktoré sú pre jeho osobu ako aj rodinu stresujúce. Sťažovateľ je už dôchodca a zdlhavosť trestného konania má neblahý vplyv aj na jeho zdravotný stav. Sťažovateľ je doposiaľ bezúhonnou osobou, nebol odsúdený. Vzhľadom k tejto skutočnosti vníma prieťahy v konaní veľmi negatívne. Správanie sa sťažovateľa nemalo žiaden vplyv na neprimeranú dĺžku trestného konania a neprispel k jeho predĺžovaniu.»*.

7. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Postupom Okresného súdu Martin č.k. 1T/62/2022 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd prikazuje aby Okresný súd Martin v trestnom konaní vedenom pod č.k. 1T/62/2022 konal bez zbytočných prieťahov

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi právo na finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- €, ktoré je povinný Okresný súd Martin zaplatiť sťažovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi právo na náhradu trov konania...“

8. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 237/2024-15 z 15. mája 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II. Vyjadrenie okresného súdu

9. Okresný súd k podstate ústavnej sťažnosti konštatoval jej dôvodnosť vzhľadom na to, že „od podania obžaloby v roku 2007 nebolo doposiaľ vo veci sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, ako i s poukazom na závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu SR č. k. 5Ndt 5/2012-26 z 29.03.2012.“. Okresný súd však nesúhlasil s výškou sťažovateľom požadovaného finančného zadostučinenia a v tejto súvislosti poukázal na to, „že vo veci bolo nariadených viacero termínov zasadnutia súdu, ktoré bolo potrebné opakovane zrušiť či odročiť z objektívnych dôvodov, keďže ide o senátnu vec, čo znásobovalo problematickosť vec v jej merite prejednať a rozhodnúť pri dodržaní potreby určovať termíny tak, aby bol predpoklad účasti všetkých členov senátu (osoby vyššieho veku so zdravotnými problémami), ako i protipandemických či iných opatrení, na ktoré už poukázal vo svojom rozhodnutí i samotný Ústavný súd SR.“. Okresný súd zároveň poukázal na to, že sťažovateľovej argumentácii o každodennej traume plynúcej z prebiehajúceho trestného konania proti jeho osobe nezodpovedá „podľa vyjadrenia zákonného sudcu faktický prejav obvineného v rámci samotného konania na súde a ani skutočnosť, že sa po celý čas ani raz nedomáhal prípadného odstránenia prietahov v konaní sťažnosťou adresovanou vedeniu súdu, podaním sťažnosti na nečinnosť nadriadenému súdu podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, či aspoň zaslaním akéhokoľvek podnetu na urýchlený postup v ňom do konania samotného.“. Navyše je okresný súd toho názoru, že „hoc by i samotnú vec bolo možné posúdiť ako skutkovo a právne nenáročnú, komplikácie pri jej vybavovaní nepochybne spočívali okrem iného tiež v potrebe riešiť miestnu príslušnosť súdu, vykonať kompletnú náročnú rekonštrukciu spisu, či jej naviazanosť na skutkovo a právne náročné konanie v inej súvisiacej trestnej veci vedenej na Špecializovanom trestnom súde, ktorej stav bol pravidelne sledovaný.“.

III. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/62/2022 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním vecí na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). V trestných veciach k nastoleniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu o vine, resp. nevine obžalovaného a na tento výrok nadväzujúcimi ďalšími výrokmi nastoľujúcimi práva a povinnosti (IV. ÚS 536/2021, IV. ÚS 358/2022, IV. ÚS 103/2023).

15. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

16. V trestných veciach je cieľom čl. 6 ods. 1 dohovoru zabezpečiť to, aby obvinená osoba nebola príliš dlho obvinená a aby sa o tomto obvinení rozhodlo (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 2122/64, bod 18). Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968). Posudzované obdobie začína v zásade vtedy, keď je osoba obvinená (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 1936/63, bod 18), ale, zohľadňujúc okolnosti prípadu, môže začať aj skôr, napr. zadržaním (už citovaný Wemhoff, bod 19), a končí oslobodením alebo odsúdením (už citovaný Wemhoff, bod 18, König proti Spolkovej republike Nemecko z 28. 6. 1978, séria A, § 98). Osobitne z dôvodu predmetu trestného konania, ktorým je rozhodovanie o trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa, sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (Bagetta proti Taliansku z 25. 6. 1987, II. ÚS 32/03, III. ÚS 183/05, III. ÚS 411/2021).

17. Ústavný súd napokon poukazuje aj na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Teda zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011, IV. ÚS 103/2023).

18. Pri posudzovaní dĺžky trestného konania zohľadňuje EŠLP viaceré okolnosti, medzi nimi zložitnosť prípadu, správanie sťažovateľa a postup zodpovedných orgánov (Chiarello proti Nemecku z 20. 6. 2019, sťažnosť č. 497/17, bod 45).

III.2. Posúdenie veci:

19. V predmetnej veci je neprehliadnuteľnou skutočnosťou doba trestného stíhania sťažovateľa, ktorá ku dňu podania ústavnej sťažnosti 15. marca 2024 predstavuje dobu 20 rokov. V rámci tejto extrémnej doby konania ústavný súd z obsahu súdnych spisov okresného súdu sp. zn. 13T/126/2012 a sp. zn. 1T/62/2022 zistil, že napadnuté konanie okresného súdu začalo doručením obžaloby okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 1070/06-91 z 18. júna 2007 podanej na sťažovateľa a spoluobžalovanú [REDAKOVANÉ]. Vychádzajúc z petitu podanej ústavnej sťažnosti, sťažovateľ napáda časový úsek trestného konania vedeného proti jeho osobe len vo vzťahu k okresnému súdu, ktoré je vedené proti jeho osobe od 19. júna 2007 do 15. marca 2024 (dátum doručenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu). Z numerického posúdenia dĺžky napadnutého konania vyplýva, že je proti sťažovateľovi vedené 17 rokov. V rámci tejto doby okresný súd uznesením č. k. 1T/88/2007-8 z 28. júna 2011 vyslovil svoju miestnu nepríslušnosť na konanie a vec postúpil na vybavenie Okresnému súdu Bratislava I. Okresný súd Bratislava I svojím uznesením č. k. 6 T 4/2012-19 z 10. februára 2012 vyslovil svoju nepríslušnosť a vec predložil na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorý uznesením č. k. 5 Ndt 5/2012-26 z 29. marca 2012 rozhodol o určení miestnej príslušnosti tak, že miestne príslušným na konanie bude okresný súd. Najvyšší súd už vo svojom uznesení č. k. 5 Ndt 5/2012-26 z 29. marca 2012 pripomenul okresnému súdu, že *«obžaloba došla na príslušný súd ešte v roku 2007 a prvý úkon vo veci urobil predseda senátu až 5. marca 2008, kedy úpravou nariadil spisový materiál predložiť súdnemu úradníkovi na „vyhodnotenie dokazovania“, pričom vo veci bol prvý krát určený termín na predbežné prejednanie obžaloby na 26. mája 2010, teda po troch rokoch od dôjdenia obžaloby, ktoré bolo opakovane odročované. Zo strany súdu došlo k neodôvodneným subjektívnym prietahom vo vybavovaní predmetnej trestnej veci, čo je v príkrom rozpore s ustanovením § 2 ods. 7 Tr. por., podľa ktorého majú obvinení právo, aby ich vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Pritom sa nejedná o vec skutkovo ani právne náročnú a napriek tomu, nebol príslušný súd schopný vo veci nariadiť hlavné pojednávanie a vec meritórne rozhodnúť.»*

20. Právnomu názoru najvyššieho súdu v uznesení č. k. 5 Ndt 5/2012-26 z 29. marca 2012 zodpovedá aj nasledujúci stav napadnutého konania, keďže vo vzťahu k sťažovateľovi nebolo dosiaľ od doručenia obžaloby 19. júna 2007 vykonané hlavné pojednávanie, teda po 17 rokoch od jej doručenia okresnému súdu. Okresný súd uznesením č. k. 13T/126/2012-605 z 9. novembra

2022 vylúčil zo spoločného trestného konania vedeného pod sp. zn. 13T/126/2012 trestnú vec sťažovateľa, ktorého trestná vec je naďalej vedená pod sp. zn. 1T/62/2022, a proti spoluobžalovanej [REDAKOVANÉ] rozhodol rozsudkom č. k. 13T/126/2012-611 z 9. novembra 2022 tak, že ju uznal vinnou v bode 1 obžaloby z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, 4 Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999 formou pomoci podľa § 10 ods. 1 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999 a v bode 2 z pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 formou pomoci podľa § 10 ods. 1 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Podľa § 37 Trestného zákona upustil od uloženia súhrnného trestu podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona, lebo zastával názor, že trest, ktorý jej bol uložený vo výmere 2 rokov nepodmienečne so zaradením na jeho výkon do I. nápravno-výchovnej skupiny spolu aj s uložením peňažného trestu vo výmere 30 000 eur s náhradným trestom odňatia slobody vo výmere 7 mesiacov, je dostatočný.

21. V časovom úseku napadnutého konania od 19. júna 2007 do 9. novembra 2022 okresný súd nariadil viac ako 20 termínov predbežného prejednanja obžaloby, ktoré boli odročované z rôznych dôvodov, ako napríklad zdravotné dôvody člena senátu, prednostné vybavenie väzobnej veci, sťahovanie okresného súdu do iných priestorov, v neskoršom období boli termíny predbežného prejednanja obžaloby systematicky odročované z dôvodu pandemickej situácie. Navyše z úradných záznamov č. 1. 50 (úradný záznam predsedníčky okresného súdu z 26. novembra 2014), č. 1. 86 (žiadosť okresného súdu z 30. marca 2015 o zapožičanie konceptu vyšetrovacieho spisu adresovaná okresnej prokuratúre) a č. 1. 141 a 238 (zápisnice o neverejnom zasadnutí) súdneho spisu sp. zn. 13T/126/2012 vyplýva, že došlo k strate pôvodného súdneho spisu (vrátane vyšetrovacieho spisu), čo generovalo potrebu rozsiahlej rekonštrukcie súdneho spisu.

22. V posudzovanej veci je teda východiskovou skutočnosťou samotná dĺžka trestného konania vedená proti sťažovateľovi, resp. doba jeho trestného stíhania v trvaní 20 rokov, z čoho na konanie pred súdom pripadá doba 17 rokov, počas ktorej nedošlo ani k nariadeniu termínu hlavného pojednávania a dokonca okresný súd dosiaľ ani predbežne neprejednal obžalobu sťažovateľa, k čomu mu nestačilo ani viac ako 20 nariadených termínov verejného zasadnutia. Samotnú dĺžku napadnutého konania okresného súdu v trvaní 17 rokov považuje ústavný súd za extrémnu dĺžku konania, ktorú už nemožno uspokojivo odôvodniť komplikovanou procesnou situáciou, zložitou právnou otázkou, o ktorých je potrebné v konaní rozhodnúť, či potrebou znaleckého skúmania. Vzhľadom na takúto extrémnu dĺžku konania nepovažoval ústavný súd za potrebné hodnotiť tri východiskové kritériá na posúdenie toho, či v danom prípade došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako sú zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu, ako k tomu v rámci svojej judikatúry štandardne pristupuje (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, IV. ÚS 64/2020, obdobne aj Chiarello proti Nemecku z 20. 6. 2019, sťažnosť č. 497/17, bod 45).

23. Medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015). V prípadoch extrémnych prieťahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00,

I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07, III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017, III. ÚS 187/2020, IV. ÚS 319/2020).

24. Ústavný súd teda v súvislosti s dobou trestného stíhania sťažovateľa akcentuje, že ani právne či skutkovo najnáročnejšie súdne spory vo všeobecnosti nesmú trvať takú dlhú dobu, lebo platí zásada „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (Lopatin & Medvedevskiy proti Ukrajine z 20. 5. 2010, bod 75, sťažnosť č. 2278/03, obdobne tak aj I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, IV. ÚS 21/2018). Vzhľadom na tento záver ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku nálezu).

25. Ústavný súd zároveň pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06). Ústavný súd reálne a citlivo vníma problém nadmernej zaťaženia všeobecných súdov, avšak zároveň nemôže nezohľadniť notoricky známu okolnosť, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci do dňa vydania tohto nálezu nerozhodol, ústavný súd mu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/62/2022 konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

28. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

29. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadost'učinenia v celkovej výške 60 000 eur z dôvodu prietahov v celom trestnom konaní.

30. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová

proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

31. Vychádzajúc zo záveru ústavného súdu o extrémnej dobe napadnutého konania okresného súdu v trvaní 17 rokov vrátane celkovej doby samotného trestného stíhania sťažovateľa v trvaní 20 rokov, predmetu konania a jeho významu pre sťažovateľa, s poukazom na judikatúru ústavného súdu a ESĽP v obdobných veciach (Martin Castro a iní proti Portugalsku z 10. 6. 2008, Engelhardt proti Slovenskej republike z 31. 8. 2018, séria rozsudkov vo veciach Apicella, Cocchiarella, Ernestina Zullo, Guiseppa Mostacciulo č. 1, Guiseppa Mostacciulo č. 2, Giuseppina a Orestina Procaccini, Musci a Riccardi Pizzati proti Taliansku z 10. 11. 2004, IV. ÚS 180/2023, IV. ÚS 574/2023) priznal ústavný súd sťažovateľovi výšku primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur.

32. Pri posudzovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil aj judikatúru ESĽP, v zmysle ktorej by výška priznaného finančného zadosťučinenia na vnútroštátnej úrovni mala byť v rozumnom pomere k sume, ktorú by v podobných prípadoch sťažovateľovi priznal ESĽP (Scordino a ďalší proti Taliansku z 27. 3. 2003, sťažnosť č. 36813/97 oddiel I, Horváthová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 74456/01, Palgutová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 9818/02, Švalík proti Slovenskej republike z 15. 2. 2005, sťažnosť č. 51545/99).

33. Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 60 000 eur. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

34. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

35. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

36. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

37. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi

náhrada trov konania vo výške 686,50 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 27,46 eur, spolu tak suma 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

38. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu